

Imunodeficience

Imunodeficience jsou imunopatologické stavy, u nichž je **snížena celková reaktivita organismu na antigeny a jiné podněty**, vyvolávající specifickou nebo nespecifickou imunitní reakci. Hlavním klinickým projevem je **zvýšená náchylnost k infekcím**.

Rozdělení imunodeficitů

1. **Vrozené** (primární) – vzácnější, ale závažnější až život ohrožující.
2. **Získané** (sekundární) – časté, ale většinou méně závažné (s výjimkou AIDS a získané agranulocytózy).

Podle postiženého procesu

1. Defekty **specifické imunity** – poruchy T-lymfocytů a B-lymfocytů (porucha tvorby protilátek).
2. Defekty **nespecifické imunity** – poruchy fagocytózy, komplementu, NK buněk.
3. Imunodeficity sdružené s jinými **vrozenými syndromy**.

Vrozené imunodeficity

 Podrobnější informace naleznete na stránce Primární imunodeficience.

Poruchy B-lymfocytů a tvorby protilátek

Klinickým příznakem je zvýšená náchylnost k infekcím extracelulárními bakteriemi, k jejich zničení totiž výrazně napomáhá odpověď imunitních buněk na protilátky, specificky navázané na struktury patogenu.

Změny protilátek v krvi dělíme na:

- **agamaglobulinémii** – celková koncentrace Ig je pod 2 g/l;
- **hypogamaglobulinémii** – celková koncentrace Ig je nad 2 g/l, ale méně než v běžné populaci (9–17 g/l);
- **dysgamaglobulinémii** – snížení koncentrace jen jedné třídy Ig, ostatní mají konc. normální nebo zvýšenou.

Manifestují se v 6–12 měsících po porodu, kdy klesne hladina mateřských, transplacentárně přenesených imunoglobulinů.

Selektivní deficit IgA

Porušení obranných mechanismů sliznic (infekce GIT, urogenitálního a respiračního traktu), někdy se však klinicky vůbec neprojevuje.

 Podrobnější informace naleznete na stránce IgA.

Brutonova agamaglobulinémie

Gonozomálně recesivní onemocnění, vázané na X-chromozom (defekt genu pro tyrozin-kinázu Atk specifickou pro B-buňky). Postihuje výhradně chlapce. **V periferní krvi** takřka úplně chybí imunoglobuliny a B-lymfocyty. V kostní dřeni se však vyskytují jejich prekursori, neboť jde o poruchu diferenciaci a maturace B-buněk.

Projevuje se častými hnisavými a parazitárními infekcemi a sklonem k autoimunitním onemocněním.

CVID (běžná variabilní imunodeficience)

Hypogamaglobulinémie, B-lymfocyty v normálním množství, ale je defektní jejich vyžívání v plazmocyty. Klinicky se projevuje **opakovanými infekcemi a průjmy** a sklonem k autoimunitním a lymfoproliferativním onemocněním.

Poruchy T-lymfocytů

Příznakem je **zvýšená náchylnost k infekcím plísněmi, viry a intracelulárními bakteriemi**. Jejich antigeny se nedostávají z buněk, ovlivňují ale konfiguraci na HLA I. Ty jsou rozpoznávány a vyhodnocovány T-lymfocytárními receptory.

SCID (těžká kombinovaná imunodeficience)

Smrtelné onemocnění, při kterém je narušen vývoj B i T lymfocytů. Ve 40 % je jeho podkladem **defekt enzymu ADA** (adenozin-deamináza). Postižené dítě neprospívá, trpí těžkými vodnatými průjmy, bronchopneumonií, meningitidou, nejsou vyvinuté mízní uzliny ani tonsily.

Jedná se o první onemocnění úspěšně léčené genovou terapií.

Syndrom nahých lymfocytů

Porucha tvorby MHC II. To vede k zhoršení až nemožnosti předkládání antigenu lymfocytům.

Retikulární dysgeneze

Nejtěžší imunodeficit, při kterém dochází k defektu prekurzorů leukocytů lymfoidní i myeloidní řady a trombocytů.

Poruchy buněk nespecifické imunity

Příznakem je zvýšená náchylnost k infekcím bakteriemi a plísněmi. Imunitní systém není schopen rychle a efektivně zareagovat na tzv. **obecné patogenní vzory** PAMP (Pathogen-Associated Molecular Pattern).

Chronická granulomatóza

Porucha fagocytózy u neutrofilních granulocytů a makrofágů. Je způsobena **vrozeným enzymatickým defektem (enzymopatie)** některého z mechanismů nitrobuněčného zabíjení. Mezi často porušené enzymy patří myeloperoxidáza nebo glukóza-6-fosfát-dehydrogenáza.

Chédiakův-Higashiho syndrom

Porucha **uvolňování intracelulárních granul**. V granulocytech nedochází ke splnutí fagozomů s lysozomem.

Onemocnění je spojeno s albinizmem.

LAD syndrom (*leukocyte adhesion deficiency*)

Deficit leukocytárních **integrinů**. Buňky imunitního systému nejsou schopné interagovat s podněty z okolí (tkáňové ligandy, signálními molekulami...). Neschopnost interakce vede k poruchám **adheze, chemotaxe a baktericidních schopností**.

Primární imunodeficity spojené s vrozenými vývojovými poruchami

Di-Georgeův syndrom

Hypoplázie nebo ageneze thymu, která vede ke snížení množství T-lymfocytů. Postižení jedinci mají nízkou odolnost vůči virovým a houbovým infekcím.

Většinou jde o vývojový defekt 3. a 4. žaberní výchlípky, spojený s chyběním přístítných tělísek (→tetanie) výskytem vrozených srdečních vad.

Ataxia teleangiectasia

Příčinou je **mutace v reparátorových genech**, jejich produkty opravují zlomy DNA vznikající mj. při přeorganizování genů pro TcR a imunoglobulinových řetězců.

Porucha zasahuje buněčnou i humorální imunitu.

Další příznaky: mozečková ataxie (poruchy rovnováhy a koordinace pohybů), teleangiektázie (rozšíření cév na kůži a sliznicích), svalová atrofie, nádorová onemocnění

Wiskott-Aldrichův syndrom

GR onemocnění vázané na X-chromozom. Příčinou je **porucha membránového glykoproteinu na povrchu T-buněk i krevních destiček**, které jsou zvýšeně vychytávány ve slezině.

Postupně ubývá T-buněk a trombocytů (→trombocytopenie), onemocnění se projevuje triádou:

- **opakované infekce;**
- **krvácivost** – část pacientů zemírá do jednoho roku na krvácení do mozku;
- ekzémy.

Jednou z terapeutických možností je splenektomie, která vede ke zmírnění trombocytopenie.

Získané imunodeficity

Sekundární protilátkové imunodeficity

Dochází ke ztrátám imunoglobulinů z plazmy. Cestou úniku může být:

- ledvinami při **nefrotickém syndromu** – hlavně ztráty IgG,
- žaludkem a střevem – **exsudativní gastroenteropatie** (ztráty všech tří plazmatických protilátek), **Menétrierova choroba** (IgM, IgG) a **střevních lymfangiectazií**.

Pokles produkce imunoglobulinů nastává u **B-lymfomů, CLL, mnohotného myelomu**. Snížená syntéza může být také důsledkem malabsorpčního syndromu s nedostatečným vstřebáváním aminokyselin.

Získané granulocytopenie až agranulocytózy

Idiopatické nebo při **dřeňovém útlumu** po poškození léky, jedy, při aplastické anémii...

Imunodeficiency po splenektomii

Pacienti po splenektomii jsou vysoce ohroženi infekcí pneumokokem (*Str. pneumoniae*), ta může vést až k život ohrožující meningitidě a sepsi.

Imunosupresivní působení

Některé **léky** navozují cílenou imunosupresi (cytostatika, kortikoidy), jindy se jedná o **nežádoucí účinky léčiv**. Stres, klinické stavy narušující homeostázu (urémie, diabetes, sepse, malignity), karence – vitaminy B, C, D, kovy (Fe, Cu, Zn, Se, proteiny) se také mohou projevit závažným snížením imunitní odpovědi.

 Podrobnější informace naleznete na stránce Imunosupresiva.

Infekce virem HIV

 Podrobnější informace naleznete na stránkách HIV, AIDS.

Odkazy

Související články

- Primární imunodeficiency
- Defekty buněčné imunity
- Imunologický vývoj dítěte

Externí odkazy

- Ústav imunologie 3. LF UK – Poruchy imunity (http://old.lf3.cuni.cz/studium/materialy/imunologie/souhrn_2c.pdf)

Zdroj

- PASTOR, Jan. *Langenbeck's medical web page* [online]. ©2005. [cit. 2011-10-29]. <<https://langenbeck.webs.com/>>.